

Els últims dies de la indústria musical

El CD s'ha convertit en l'últim suport físic que tindrà la música. Internet, el 'top manta' i les còpies digitals privades –una empresa valenciana implanta màquines d'autoservei que les faciliten– han condemnat la indústria discogràfica a viure els seus darrers anys de poder. El futur passa pel subministrament musical pagat a través de la xarxa.

“L'èsser humà va començar escenificant la comunicació, l'entreteniment i l'art en la pintura rupestre: va ser el primer suport que va fer servir; el disc digital serà l'últim.”

Qui ho vaticina sap què diu. És Juan Antonio Martín, el delegat a València de la Societat General d'Autors i Editors (SGAE), l'organisme que gestiona els drets dels autors. La crisi de la indústria discogràfica es fa notar en els resultats de les vendes –l'estat espanyol és el vuitè mercat mundial–, que van baixar clarament l'any 2002. Es van comprar 65,3 milions de fonogrames, 15,2 milions menys que en el període anterior. Aquesta caiguda en les vendes, d'un 19%, va significar el 15% menys d'ingressos per al sector, essencialment per a les cases de discos.

Cada dia més pirates. Segons dades de la SGAE, el 44,8% de ciutadans de l'estat que tenen entre 15 i 70 anys han comprat un o més CD entre gener i juliol del 2003. D'aquest percentatge, el 12,6% ha adquirit productes piratejats, és a dir, aquells que han estat copiats il·legalment. En aquest cas, vol dir amb ànim de lucre i en perjudi de tercers, perquè la còpia privada per a un mateix usuari està permesa.

Però les multinacionals del disc, albirant el negoci, també es dediquen a vendre gravadores domèstiques i CD verges, i l'única manera de fer legals els beneficis és fer legal l'ús dels aparells. La paradoxa, és clar, és que són aquestes mateixes corporacions les que persegueixen la pirateria quan elles mateixes

faciliten el material per fer les còpies de CD.

Cada comprador d'un producte discogràfic il·legal ha adquirit una mitjana de 4,6 CD en els primers cinc mesos d'enguany. En canvi, el comprador en botigues comercials ha comprat només 2,3 unitats. Per tant, els nivells estatals de pirateria afecten el 22,6% del total de les unitats venudes, i això que l'informe es refereix solament a la venda al carrer, sense comptar el pirateig a través d'Internet que, només als Estats Units, es concreta en 3.600 milions de cançons descarregades il·legalment de la xarxa per tot tipus d'usuaris.

En conseqüència, el 72,3% de les botigues de venda de CD han vist reduïda la seua facturació en els primers sis mesos d'enguany entre un 10% i un 70% respecte a l'exercici anterior. Lògic, si pensem que l'any 2002, a Balears, la policia va confiscar 5.665 discos pirates, 63.188 al País Valencià i 699.167 al Principat. Evidentment, les xifres són només una broma en relació amb les còpies que es degueren vendre. Això vol dir que el problema, a Catalunya i a Balears, afecta un 12% del mercat (en la ciutat de Barcelona, però, afecta el 23%), i al País Valencià, un 7,7% (que a València ciutat arriba fins a l'11,4%).

A banda, hi ha molts videoclubs que lloguen CD perquè la gent se'ls grave en casa i no haja de comprar-se l'original. “Això està prohibit, perquè els productors no ho han autoritzat”, diu Juan Antonio Martín. Aleshores, com és possible que en la majoria de pobles grans hi haja alguna d'aquestes botigues? “Supose que perquè no s'han perseguit amb la suficient insistència.”

El nou disc d'Alejandro Sanz ha estat un dels més piratejats en el top manta, i això que incorpora un dispositiu que impedeix la còpia privada.

No és tan fàcil, perquè el públic està a favor de la pirateria musical de tota classe, i només les cases de discos viuen aquest fenomen com un problema.

La gent, en la seua gran majoria, considera que el preu dels CD és una estafa i una exageració. "Crec que els consumidors ho viuen com si les pastilles d'Avecrem, que valen molts pocs diners, els les cobraren a 12 euros", indica José Vicente Tarodo, tècnic de so valencià i impulsor de l'empresa Copyplay, que instal·la pertot arreu màquines d'autoservei que fan còpies privades de CD només per un euro. Grans multinacionals com Universal han retallat els preus dels CD —no gaire, de tota manera—, però la majoria actuen de manera contrària: intentant mantenir el preu tot el temps que puguem, fins que s'esgoti la gallina dels ous d'or, i la gent es cansi definitivament de comprar CD. Cosa que passarà un dia o un altre perquè, per acabar-ho d'arrodonir, les associacions

empresarials de vegades han tractat el consumidor com un delinqüent, criminalitzant tots aquells que han comprat un CD al carrer o que han escoltat música a través d'Internet. L'última i més recent polèmica està relacionada amb l'anomenat "cànon del CD", que recentment ha encarat el preu dels discos digitals verges per compensar l'ús pirata que en fan molts compradors.

La decisió s'ha convertit en molt impopular, entre altres coses perquè s'ha pres sense comptar amb l'opinió del consumidor, que és qui ha de pagar el cànon. A part, és clar, que hi ha molta gent que utilitza els CD per gravar-se treballs d'ordinador i no música o pel·lícules i ha de pagar per una il·legalitat que no comet. Pel que fa a això, però, i en una entrevista concedida al suplement setmanal *Ciberpaís*, el responsable jurídic de la SGAE, Pablo Hernández, apunta: "És que la llei no admet la còpia privada en el camp del software, per

això no estableix una remuneració compensatòria en aquest supòsit." En canvi, aquest ús es dona contínuament en un panorama que no deixa d'embolicar-se de manera cada vegada més agra.

I, a més d'això, hem de comptar amb l'última plaga de la pirateria, la gravació, via Internet, de films que estan d'estrena en el cinema o de videojocs dels que es venen en la botiga a 60 euros; una i altra cosa, en format DVD, poden comprar-se també en el mercat de la manta.

Juan Antonio Martín insisteix a dir que parlar de cànon "no és correcte, ja que cànon significa que hauria de ser un impost estatal, i no és això". Aleshores, de què es tracta? "D'una remuneració compensatòria" per l'ús indegut dels CD verges. Segons Martín, aquesta remuneració havia de passar directament de les multinacionals als autors, "ja que Sony, per exemple, fa negocis amb CD verges, perquè els ven, i resulta lògic que, des

Els CD pirates costen un 80% menys que els originals. El cost del material és mínim i el guany, molt elevat. Tot i els nombrosos desmantellaments, és molt fàcil accedir a qualsevol còpia de qualsevol grup de moda.

de la seua posició com a discogràfica que publica discos, rescabale la societat dels autors amb una mínima quantitat per cada CD verge que venga; això ha quedat establert pel legislador, amb l'acord que el preu dels CD verges puge un 0,13%".

En canvi, "el que s'ha produït és que les grans cases han pujat el preu del CD verge un 0,50%, de manera que és el consumidor qui acaba pagant la compensació". Complicada maniobra que ha agreujat l'antipatia del públic envers la indústria i els seus actors. Com a vaga de protesta, els promotors del web www.devolvamoselataque.tk demana als consumidors que no compren ni un sol CD entre els dies 1 i 15 d'octubre.

Un altre fet que ha mogut polèmica està relacionat amb l'aparició de l'últim disc de la superestrella Alejandro Sanz. El CD, de molt recent publicació, incorpora un sistema de seguretat tan sever que impedeix que el CD es pugui escoltar en els aparells reproductors de cotxe, cosa que ha produït moltes devolucions. El sistema de seguretat impedeix la còpia privada, tot i que la llei la tolera, "però la veritat és que la discogràfica té

dret a no voler que se'n facen i, per tant, a impedir que el seu producte es copie de qualsevol manera", apunta José Antonio Martín.

En canvi, no ha estat capaç d'impedir que el seu producte es pugui comprar al carrer el mateix dia que va sortir a la venda de manera legal. A hores d'ara, Alejandro Sanz ha venut mig milió de còpies legals d'aquest disc. Quina quantitat hauria pogut vendre sense la pirateria? I encara més: és possible que el seu disc es pugui trobar en totes les mantas de l'estat espanyol sense que hi haja hagut connivència de la discogràfica?

La resposta, òbvia resposta, és que no. "Crida l'atenció, en efecte, que passen coses com aquesta —indica Martín—, però seria possible la venda d'armes sense cap nivell de connivència de les fàbriques d'armes?" "La màfia de la pirateria de CD, segons la policia, és la mateixa que la del tràfic d'armes i de la droga; els beneficis de la pirateria són molts més grans que els de la venda legal de música —tot són guanys i no hi ha despeses—, i segurament hi pot haver individus en les discogràfiques que passen material a les màfies."

El final d'una era. La irrupció del CD en el mercat mundial els anys vuitanta va representar una nova edat daurada per a les multinacionals. No sols podien vendre els seus productes a partir d'aquell moment en un suport que els resultava més econòmic que qualsevol altre, sinó que sentenciaven el vinil i el casset a passar a millor vida, i obligaven el consumidor a tornar a comprar-se en CD tota la música que tenia en altres formats. Les primeres gravadores de CD eren massa cares perquè se les pogueren comprar els particulars. Però prompte la marca Philips va traure una gravadora domèstica que va abaratir les despeses i va fer possibles les còpies privades. Ben aviat les màfies en farien un negoci increïble, fent milions de còpies en magatzems secrets dels últims discos del mercat i, a través d'immigrants sense feina, venent-los cinc vegades més barats del preu a la botiga (3 euros a la manta; 18 a la botiga). La indústria i les seues organitzacions començaven a perdre per sempre el control sobre el producte i el consumidor.

Ara tenen altres nous i decisius factors que les obligaran a redefinir inevitable-

A València, Tarragona i Reus ja és possible accedir a les màquines de Copyplay. L'usuari pot copiar CD ja enregistrats a CD verges. L'empresa ha estat denunciada, però els propietaris defensen que la còpia és per a ús privat.

ment el seu estat socioeconòmic. El primer és una patent i una creació de Juan Vicente Tarodo, antic tècnic de so d'Els Pavessos i de Paco Muñoz, que ara, a través de l'empresa valenciana Dagi-com, ha creat la marca de màquines Copyplay. "La màquina —diu Tarodo— serveix perquè l'usuari pugui copiar CD ja enregistrats a CD verges; i també perquè pugui passar a format CD els seus discs de vinil, o a format DVD les seues cintes de vídeo; és a dir, a través d'una sèrie d'instruccions molt senzilles, facilitem al consumidor que pugui traduir a format digital tot tipus de suport." A València, Tarragona i Reus, l'usuari pot trobar amb facilitat màquines d'aquest tipus en diferents establiments. Pot comprar el CD verge a la mateixa màquina si ell no el duu de casa. Li costa un euro. Per copiar el material desitjat, ha de pagar un altre euro (dos, si el disc supera els 40 minuts de gravació).

Com que la indústria discogràfica multinacional és tan refractària a acceptar canvis que puguen minvar el seu monopoli, ha reaccionat ràpidament, indignada. AFYVE (Asociación Fonográfica y Videogràfica Española) va dur el cas als

tribunals per considerar que Copyplay vulnerava la llei de propietat intel·lectual. Però el jutge va considerar que no vulnerava aquesta llei, sense entrar a considerar si les còpies eren o no legals. Tarodo defensa que sí que ho són, "perquè són per a ús privat". Martín, de la SGAE, considera, en canvi, que "si algú compra una còpia en la manta i després fa cent còpies per a amics en una màquina com aquestes, ens podríem trobar amb la màxima expressió de la pirateria". En canvi, Tarodo apunta que la seua empresa paga un tant per cent a la SGAE per cada còpia que efectua la màquina, i creu que el seu invent "és una forma d'eliminar el *top manta*: "Nosaltres estem en regla i som una opció assequible per al consumidor enfront de la pirateria de la manta, que és il·legal i no dóna un cèntim a la societat d'autors ni a ningú." Tarodo anuncia que exportarà les seues màquines a Amèrica Llatina i que la seua pròxima creació serà "una màquina pública que farà les funcions d'estudi de gravació; amb aquest aparell, l'usuari podrà crear la seua pròpia música i enregistrar-la en un CD. La idea és que pague un euro per cançó".

"El que resulta clar és que la situació actual [control de les discogràfiques i dels grups de pressió de la indústria] no continuarà massa temps, i la indústria haurà d'acceptar que les noves tecnologies ho canvien tot." "Podem arribar a un acord, òbviament, però per això la indústria i les seues associacions han de voler parlar", diu. Ara per ara, no és aquest el cas.

Perquè als Estats Units, per exemple, es tracta com a criminals els usuaris del P2P, un sistema gratuït d'intercanvi d'arxius musicals en Internet a través de xarxes descentralitzades. En un dels serveis informàtics que permeten aquest intercanvi —l'anomenat Kazaa— el passat mes de juny 300 milions d'usuaris intercanviaren 5.000 milions d'arxius. Amb tots els problemes generats pel CD, aquest es quedarà només per a fèitxistes, mentre que la resta de consumidors de música recorreran a Internet a la recerca d'un gramòfon virtual. "Aquest possiblement serà el futur en uns deu o quinze anys", indica Martín. La regulació d'aquest gramòfon és, ara mateix, el màxim repte.

Joan M. Oleaque